
Rahapesu tõkestamine

Seotud lingid

[Rahapesu tõkestamise alased õigusaktid](#)

[Prokuratuuriseadus](#)

[Finantsinspektsiooni seadus](#)

[Rahapesu andmebüroo](#)

[Rahandusministeerium](#)

[Prokuratuur](#)

[Kaitsepolitsei](#)

[Maksu- ja tolliamet](#)

[Kohtud](#)

[Pangaliidu rahapesu tõkestamise toimkond](#)

[ELi V rahapesu tõkestamise direktiiv](#)

[ELi VI rahapesu tõkestamise direktiiv \(EL\) 2018/1673](#)

- [Finantsinspektsiooni järelevalvepoliitika rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel](#)
- [Finantsinspektsiooni soovituslik juhend „Krediidi- ja finantseerimisasutuste organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks“](#)

Eesti finantssüsteemi usaldusväärsuse ja läbipaistvuse tagamisel on muu hulgas oluline pidev töö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas. Eestis tegelevad rahapesu tõkestamisega rahapesu andmebüroo, Finantsinspektsioon ja uurimisasutused ([prokuratuur](#), [kaitsepolitsei](#), [maksu- ja tolliamet](#), [kohtud](#)) igaüks neile seadusega sätestatud pädevuse piires.

Esmatasandi järelevalvet rahapesu üle teeb Eestis [rahapesu andmebüroo \(RAB\)](#), kes muu hulgas kogub asjakohast teavet ja jälitab kriminaaltulu. Rahapesu andmebürool on õigus saada teavet Finantsinspektsioonilt ja teistelt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ning ettekirjutuse alusel kohustatud isikult rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlusega seotud asjaolude, tehingute ja isikute kohta.

Üldine vastutus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusandliku tausta ja tegevuse koordineerimise eest on pandud [rahandusministeeriumile](#).

Valitsuskomisjon rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutavate küsimuste lahendamise koordineerimiseks moodustati 2006. aasta 11. mail valitsuse korraldusega nr 285. Komisjoni liikmeteks on avaliku sektori asutuste ning teiste rahapesuvastase võitlusega seotud institutsioonide esindajad. Komisjon moodustati siseriikliku koordinatsioonisüsteemi sisseseadmise eesmärgil, kuna efektiivse lahenduse leidmine antud valdkonna probleemidele eeldab pidevat koostööd teemaga seotud asutuste ja isikute vahel. Komisjoni kuuluvad mitmete ministeeriumide, maksu- ja tolliameti, prokuratuuri, politseiasutuste, Eesti Panga ja finantsinspeksiooni esindajad. Komisjoni koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord nelja kuu jooksul.

Finantsinspeksioon kui finantsjärelevalveasutus on puutumuses rahapesu tõkestamisega eelkõige oma järelevalve alla kuuluvate finantsvahendajate kontrollimisel. Finantsinspeksiooni ülesanne on kontrollida, et pankade ja teiste finantsvahendajate organisatsioon ja riskijuhtimine oleks selliste protsesside ning süsteemidega, mis vastavad äristrateegiale ja riskisule, ning oleks piisavalt mehitatud. See hõlmab nii krediidi andmist, makseteenuste ja investeerimisteenuste osutamist, kindlustusriske kui ka finantsvahendaja organisatsiooni laiemalt. „Tunne oma klienti“ põhimõtte moodustab osakese riskijuhtimisest ja selle põhimõtte täitmine kujutab endast tõket rahapesule.

Teisisõnu kontrollib finantsjärelevalve järelevalvesubjekti protsesse ja süsteeme, mitte seda, kas konkreetset juhul on rahapesu toime pandud. Kui inspeksioon siiski tuvastab järelevalve käigus rahapesu või terrorismi rahastamise tunnused, teavitab ta sellest seaduse kohaselt rahapesu andmebürood.

Rahapesu tõkestamise vallas on lisaks siseriiklikule koostööle oluline ka Eesti huvide esindamine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise normide rakendamise ja efektiivsuse hindamisega tegelevates rahvusvahelistes komiteedes ja töögruppides. Finantsinspeksiooni üheks olulisemaks koostööpartneriks on **Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) rahapesu tõkestamise töögrupp** ja **Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise meetmeid hindav ekspertkomitee MONEYVAL**.

Kui Eesti suurpankade üle teeb Finantsinspeksioon järelevalvet koos **Euroopa Keskpangaga** ning väiksemate krediidiasutuste üle iseseisvalt, siis euroalast väljapoole jäävate ELi liikmesriikide pangafiliaalide puhul, kes Eestis tegutsevad, lasub peamine pangajärelevalve vastutus selle välisriigi pädeval asutusel.

Finantsjärelevalve strateegiline eesmärk

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisele kaasaitamine on Finantsinspeksiooni üks strateegilisi prioriteete. Selleks rakendab inspeksioon riskipõhist järelevalvet. Üheks riskimarkeriks rahapesu tõkestamise valdkonnas on mitteresidentide osakaal. Nii näiteks paistis mitteresidentide rohkusega silma Taani panga Danske Bank A/S Eesti filiaal.

Finantsinspeksioon viis 2014. aasta kevadsuvel Danske Eesti filiaalis läbi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete kohaldamist käsitlevad põhjalikud kohapealsed kontrollid, mille käigus tuvastas, et pangas ei kohaldata kehtivaid rahapesu tõkestamise reegleid, rikuti klientide tuvastamise nõudeid ega jälgitud klientide tegevust vastavalt seadusele.

Kohapealse kontrolli tulemusel tegi Finantsinspeksioon pangale 2015. aasta juulis ettekirjutuse,

millega nõudis tuvastatud puuduste kõrvaldamist ja kohustas pank viima oma tegevus kooskõlla krediitiasutuste seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusega. Finantsinspeksiooni ettekirjutuse tulemusel väljus pank täielikult riskantsest mitteresidentide segmendist, kus riskid Eesti finantssektorile olid väga suured.

Töö rahapesu tõkestamise valdkonnas on pidev ega lõppe ühe konkreetse probleemipuntra lahtiharutamisega.

Riskid vähenenud

Eesti pangandusturul on muu hulgas Finantsinspeksiooni järelevalvetöö tulemusena mitteresidentide osakaal 2014. aastaga võrreldes kahanenud 20%lt nüüdse 7,9%ni (2018. lõpu andmetel), seejuures on vähenenud läbipaistmatu ehk kõrgema rahapesuriskiga mitteresidentide osakaal. Offshore klientide hoiuste osakaal on langenud kümnelts protsendilt alla ühe protsendi.

Finantsinspeksioonil on hea meel tõdeda, et osa krediitiasutusi on viimastel aastatel rahapesuga seonduvaid riske pangale ning kogu ühiskonnale piisavalt teadvustanud ja kas lõpetanud või oluliselt piiranud läbipaistmatu tausta või äri mitteresidentidele teenuste osutamise. Teisalt, kuna see riskantne äri pakub lihtsat teenimisvõimalust, ei pruugi osa finantsjärelevalve subjekte olla täielikult teadvustanud rahapesu tõkestamise olulisust ja seda, et riskid realiseeruvad kõigi suhtes.

Finantsinspeksioon tegi 2017. aastal rahapesu tõkestamise valdkonnas krediitiasutustes kaks kohapealset kontrolli ja 19 kaugkontrolli. Kaugkontrollid viidi läbi ka kõigi teiste turuosaliste puhul, et hinnata nende rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete rakendamist, lisaks tehti seitse kohapealset kontrolli. Krediitiasutuste puhul esines puudusi eelkõige organisatsiooni ülesehituses, mis ei taganud asjakohaste kaitsemeetmete rakendamist. Teiste turuosaliste puhul tuvastati aga, et paljud neist ei järginud „tunne oma klienti“ põhimõtet, nii kliendiga ärisuhte loomisel kui ka selle pideva seire käigus. Finantsinspeksioon juhtis turuosaliste tähelepanu puudustele ning tegi ka ühele makseteenuse pakkujale ettekirjutuse.

Turule sisenemist kontrollis Finantsinspeksioon 14 korral. Kahel korral piirati võimalusi olla finantsteenuseid osutava ettevõtte juhtorganismendel isikutel, kellel ei ole muu hulgas rahapesu tõkestamise nõuete põhjal laitmatu maine.

Tänavu kevadel tunnistas Euroopa Keskpank mh Finantsinspeksiooni ettepanekut aluseks võttes kehtetuks Versobank ASi krediitiasutuse tegevusloa, kuna pank rikkus ka seadusest tulenevaid nõudeid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas. Sellele sammule eelnes enam kui kaks aastat kestnud järelevalveline dialoog ja menetlus pangaga probleemide lahendamiseks.

Finantsinspeksioon piiras käesoleval aastal ka Aktsiaseltsi Talveaed tegevust, kuna makseasutus ei täitnud talle makseasutuste ja e-raha asutuste seadusega (MERAS) ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusega (RahaPTS) pandud kohustusi makseteenuse osutamisel.

